

»In kako velika so nebesa,« ga še vpraša voditelj, na kar pove Pavliha:

»Tisoč sežnjev počez in tisoč sežnjev podolž. Če ne verjamete, snemite z neba sonce, mesec in zvezde ter vse natančno zmerite; pa boste videli če imam prav ali ne.«

Neobčutljive živali

Zelo razširjena je v živalskem in rastlinskem svetu lastnost nekaterih živih bitij, da proizvajajo strupene snovi, ki veljajo za važno pomoč živalim v trdem boju za obstanek kot branilno ali napadalno sredstvo. Ti od živali ali rastline proizvajani strupi pa niso vedno nevarni za napadeno ali napadajočo žival; dà, poznamo celo primere, kjer gre neobčutljivost napram strupom tako daleč, da služijo ti izvestnim živalim celo za hrano.

Jedki mlečni sok mlečkov, ki povzroča pri človeku, če ga nakapamo na kožo, vnetje, če ga pa uživamo, neprijetne slabosti, prav nič ne škoduje gosenici metulja mlečkarja; z velikim užitkom se pase gosenica na tej rastlini in je s to hrano prav zadovoljna.

Mravljična kislina je strup, ki se nahaja v koprivah, v čebelah in mravljah.

Medtem ko je učinek tega strupa na človeka prav neznaten, saj povzroči pik mravlje le neprijetno srbenje in malenkostno vnetje, pa vpliva tem pogubonosnejše na žuželke, ki jih mravlje na ta način umorijo; nevaren je celo mravljam samim. Če dražimo večje število mravelj, ki smo jih zaprli v stekleno cevko, da brizga jo ta strup, potem poginejo v kratkem času od lastne zastrupitve.

Vendar pa poznamo živali, ki smatrajo živa bitja, proizvajajoča mravljično kislino, za posebno sladčico.

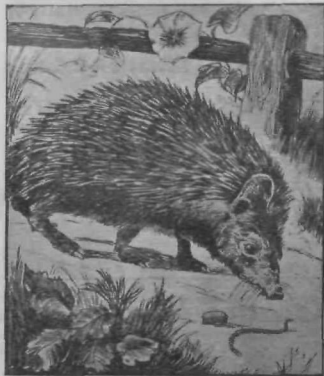
To je predvsem mravljinčar (neke vrste medved), ki se hrani skoro izključno z mravljami, termiti in ličinkami teh živalc. Če najde mravljišče, ga razkoplje z nohti prednjih šap in ko je dosti mravelj na kupu, povalja v to živo hrano svoj raskavi jezik in ga potegne, s stotinami teh žužek pokritega nazaj v usta. Mravlje se ne prilepijo, kakor napačno pišejo, na jezik, temveč se zagrizajo v obrambi vanj s svojimi klesčami.

Kaj so hoteli zdaj učeni gospodje in vsi visokošolci z njimi? Nič. Nerodno jim je bilo, da ga niso mogli ugnati v kozji rog, videli pa so tudi, da je prezvit, da bi mu mogli do živega. Zato se z njim lepo poslove in gredo s pobešenimi nosovi vsak sebi.

(Dalje prihodnjč.)

Kukavica si nabaše svoj želodček, ne da bi jo ščegetalo po grlu, z gosenicami nekega prelca (metulja), ki imajo kakor koprive ostre dlačice, čebelar (vrsta ptice) pa si napolni golšo z živimi osami.

O smrtoglavcu (metulju) vedo povedati, da udre, privabljen od sladkega vonja medu, v čebelnjak in si pošteno privoščijo sladke pijače, ne da bi se zmenil za pike njegovih hudih prebivalcev.

Zelo strupen je pik škorpijona; dovolj primerov poznamo, kjer je pik škorpijona povzročil pri človeku vnetje, vročino in omedlevico in zahteval zelo dolgotrajno zdravljenje. S poskusi na toplokrvnih živalih, katerim so vbrizgali nekoliko kapljic tega strupa, so dokazali resničnost te trditve. Pes, težek 15–20 kg, je v desetih urah poginil, ko so mu vbrizgali prav neznatno količino tega strupa. Na prašičke, stonoge, pajke in žuželke učinkuje strup zelo različno. Nežni metulji, admiral, lastavičar in mlečkar so zelo občutljivi in poginejo takoj. Zelo čudno pa je, da so,

medtem ko odrasle zlate mimice, majski brošči in rogači takoj podležejo strupu, njihove ličinke popolnoma neobčutljive. Pičene gosenice sviloprejke napravijo svoje kokone (iz teh izdelujejo svilo) brez napake in ni na njih videti nikakih poškodb od pika škorpiona, medtem ko odrasli metulji poginejo.

Najbolj znan primer neobčutljivosti napram strupu je neobčutljivost ježa napram strupu gadjega pika.

Često so opazovali boje med ježi in gadi. Čeravno zada kača ježu krepke ugrize, mu to prav nič ne škodi. Udobno leže, si izliže rane in se vrže ponovno v boj, končno zagrabí kačo pri glavi, jo zdrobi in celo polagoma pohrusta. Ta mali bodeči junak pa ne prenaša izvrstno samo strupa kač, temveč uživa brez škode tudi španske muhe (neke vrste hrošče); uživanje teh žuželk bi pomenilo za druga živa bitja neizogibno smrt. Tudi napram pruski kislini (strupu, ki se nahaja v mandljih) je neob-

čutljiv in je prenese tako količino, da bi samo petina na mah usmrtila štirikrat večjo mačko.

Atropin, strup, ki se nahaja v volčjih črešnjah, je za človeka smrtonosen. Ze 1 do 2 miligrama povzroči smrt; opicam pa prav nič ne škoduje, ravno tako ga prenese manjše množine konji in osli, prav nič pa ne vpliva na kunce, morske prašičke, podgane in golobe. Psi ga lahko zaužijejo do 1 grama.

Strihnin, tudi za človeka hud strup, preneso opice in morski prašički v veliki množini.

Miši, koze, ovce in konji lahko uživajo trobeliko ali pasji peteršilj, s čigar neznamno količino bi se človek kaj lahko zastrupil.

Naša juhina začimba, domači peteršilj, je smrtonosen strup za papige.

Iz teh primerov razvidimo, kako različno vplivajo strupi in strupene snovi na razna živa bitja.

Junaški ranjenec

Marki La Tour - Maubourg je bil v bitki pri Lipskem 1813 tako ranjen, da so mu morali nogo odrezati. Takrat je bila takšna operacija težka in bolesta, saj niso še poznali omamljenja in vojaški ranocelniki

niso bili kdo ve koliko obzirni. Toda marki je bil junak. Med tem, ko so mu rezali ud, se mu ni zganila niti ena mišica na obrazu. Še celo toliko moči je našel, da je potolažil svojega slugo, ki je ihtel ob njem:

»Nikar ne jokaj,« mu je velel, »poslej ti bo treba samo en škorenj čistiti.«

Z a s p r e t n e r o k e

Gozdni škrat

Vzemite okroglo škatlo iz lepenke in narišite nanjo gornji obraz. Nato narežite na drobno volnene niti ali rafijo in jih nalepite ali pa položite kar počez preko glave, na katero posadite pokrov kot klobuk ali pokrivalo in ga s klejem nalepite nanjo. V sredino tega pokrivala napravite dve luknjici, skozi kateri potegnite konjsko žimo, ki jo večkrat navijete v zarezo malega lesenega klinčka in krepko zavozlajte. Konjsko žimo malo ovlažite in pričnite gozdnega škrate na znan način vrzeti. Pel bo, da bo veselje! Noben operni pevec ne zna tako! Zato brž napravite mlajšim sesticam in bratcem to zabavno igralko!

